Elvben és gyakorlatban

Női egyenjogúság a vasúti szolgálati helyeken

A szakszervezetek az utóbbi években sokat tettek Szegeden is a dolgozó nők élet- és munkakörülményeinek javításáért, a munkahelyi problémák megoldásáért, az otthoni terhek könnyítéséért. Törekvésük nem nélkülözte azt a szándékot sem, hogy a politikai és kulturális életben is közelebb kerüljenek a dolgozó asszonyokhoz. Hogy ez mennyire sikerült például a vasúti munkahelyeken, ezt vizsgálta meg legutóbbi ülésén a Vasutasok Szakszervezetének Csongrád Megyei Bizottsága.

„A vasút nehéz szakma a nőknek"

Nincs nálunk olyan iparág, ahol a férfiak mellett ne foglalkoztatnának nőket is. A hagyományos munkaterületek — a textilüzemek, az élelmiszeripari gyárak, a kereskedelem, s a szolgáltató ipar — könnyebb ágaiban szép számmal dolgoznak nők. A vasúton is. Igaz, hogy a megye vasutasainak csupán 12 százaléka nő. Ennél nagyobb baj az, hogy ez a 12 százalék is jóformán két városra összpontosul Csongrád megyében. A vasútnál foglalkoztatott 910 nő közül 700 Szegeden levő szolgálati helyeken dolgozik, 137-en pedig a szentesi építési főnökség alkalmazottai. A többit, ez pedig alig több, mint 70, a megye különböző szolgálati helyein foglalkoztatják.

Akik tudják, hogy városunk üzemi dolgozóinak, alkalmazottainak több mint fele nő, bizonyára csodálkoznak azon, hogy ilyen kevesen vannak a vasutasok között nők.

— Voltak többen is az egyenjogúság kibontakozásának első éveiben — mondják —, de aztán elpártoltak más munkaterületekre, mert a vasút nehéz szakma a nőknek.

Kevés a szakképzett nők száma

Szakma? Lássuk csak közelebbről, hányan is mondhatják magukról a vasútnál dolgozó nők, hogy szakképzettséggel rendelkeznek. A szakszervezet megyei bizottsága megállapította több munkahelyen végzett vizsgálata során, hogy igen kevés a szakképzett nők száma. A szegedi csomópont vizsgálatakor például kitűnt, hogy az itt foglalkoztatott nők 50 százalékának nincs szakképzettsége, szakvizsgája.

S akiknek van, azok többnyire gépírónői, könyvelői, vagy valamilyen ipari szakma vizsgájával rendelkeznek. A vasútnál dolgozó 700 szegedi nő közül csak 230-an rendelkeznek vasúti szakvizsgával, közülük igen sokuknak csak alapfokú ügyviteli vizsgája van.

A szakmunkásképzés problémáiról szólva elmondják a vasút helyi vezetői, hogy igyekeznek minél több fiatal leányt szakmunkássá képezni. Sajnos, nem kamatozik eléggé a rájuk költött pénz, mert nagy részük, ha férjhez megy, elhagyja munkahelyét, vagy anélkül is máshova megy dolgozni.

Érdekes azonban, hogy a termelést segítő munkában, munkaversenyben szívesen vesznek részt az asszonyok. Például 109-en tagjai már valamelyik szocialista brigádnak. A Szegedi Pályafenntartási Főnökség szocialista brigádjai között van már olyan is, amelyben csak nők tevékenykednek. Nemcsak a brigádmozgalomban, hanem az egyéni versenyben is szívesen vesznek részt az asszonyok. Lelkes munkájuk eredményét azonban nem tükrözik megfelelően a jutalmak, erkölcsi elismerések. Pedig de sokan és de sokszor mondják a különböző szolgálati helyek vezetői: már közhelynek számít nálunk, hogy az asszonyok egyenjogúak a férfiakkal. S íme, 1962 második félévében csupán öt nő kapott kiváló dolgozó oklevelet és hárman jelvényt. Az idén az első fél évben összesen 7 dolgozót tüntettek ki kiváló oklevéllel, illetve jelvénnyel.

Az egyenjogúság a bérezésben sem jut mindenütt kifejezésre. Törvénysértést ugyan nem követnek el, de a besorolásoknál a szolgálati főnökök, a helyi szakszervezeti szervek sok esetben jóval alacsonyabb bért állapítanak meg ugyanabban a munkakörben dolgozó nők részére, akik egyébként hasonló szolgálati idővel, képzettséggel rendelkeznek, mint férfitársaik.

Jeleskednek a társadalmi munkában

Mozgalmi munka... Szakszervezeti munka... Egyszóval: társadalmi munka. Érdekes (vagy talán meglepő?) mostanában egyre többen szeretik a nők közül. Elég csak arra utalni, hogy az 1962. évi szakszervezeti választáskor 179 nőt választottak a különböző szakszervezeti tisztségekbe. Azóta ezek az asszonyok megállták a helyüket, munkájuk nyomán eredményesebb a szakszervezeti tevékenység. Sőt, mind többen kapcsolódnak be a különböző bizottságok munkájába.

Szívesen vesznek részt a kulturális munkában is a nők. Szerepelnek énekkarokban, színjátszó csoportokban. A szegedi vasutas művelődési otthon könyvtárának például 890 beiratkozott olvasója van. Ezek 46 százaléka nő. Tömegesen hallgatják az ismeretterjesztő előadásokat, többen járnak esti iskolába. A legutóbbi felmérések szerint a szegedi vasúti csomóponton dolgozó nők közül 315-en vesznek részt párt-, illetve szakszervezeti oktatásban.

Nehéz akárcsak néhány adattal is szemléltetni az immár 19 éve fejlődő »egyenjogúskodást«. A szakszervezet megyei bizottsága által feltárt néhány adat, tény azonban arról tanúskodik, hogy van még mit tenni, sőt jóvátenni is a vasút szolgálati helyein. Jó lenne, ha nemcsak beszélnének erről, hanem cselekednének is. Mert igaz, hogy nehéz szakma a vasutas munka, de könnyebbé lehet tenni a nők részére. A január elsején sorra kerülő bérrendezés alkalmával, a besorolásoknál is jobban lehetne érvényesíteni az egyenjogúságot. Nem követelünk túlzásokat, csak azt, ami mindenkit megillet munkája szerint, s lehet, hogy a vasútnál dolgozó nők egy részét több illeti meg, mint amit eddig kaptak.

Nagy Pál

A mezőgazdasági termelés fejlesztésének kulcsa

Amikor a mezőgazdasági termelés fejlesztéséről van szó, sokan hajlamosak arra, hogy a fejlődés egyedüli tényezőjéül a termelés anyagi-műszaki feltételeit tekintsék. S ez súlyos hiba. Örök igazság az, hogy a termelés legfontosabb tényezői az emberek. Az emberek tudása, szorgalma az esetek többségében eldönti a termelés sorsát. Természetes dolog, hogy kellenek a korszerű eszközök, szükség van a korszerű termelés anyagi feltételeire. De ezek csak akkor érvényesülnek, hatnak igazán, ha akik vélük dolgoznak, értenek is hozzájuk, a legésszerűbben, a leggazdaságosabban, a leghatékonyabban használják fel.

Mezőgazdaságunkban kereken ötvenötezer traktor, több százezer korszerű munkagép segíti a termelést. Új nagyüzemi épületek százai készültek el. Az egy holdra jutó műtrágya mennyisége az idén már 150 kilogramm körül alakul. Mind több a növényvédőszer, a gyomirtószer. Esztendőről esztendőre több keveréktakarmányt hasznosítanak szövetkezeteink és állami gazdaságaink. Több és tökéletesebb gyógyszerek szolgálják az állategészségügyet. Majd félmillió kataszteri holdon teremtődtek meg az öntözéses gazdálkodás feltételei.

Hány és hány olyan esetet lehetne egy-egy megyében, járásban felsorolni, amikor ezek a korszerű eszközök — mert helytelenül használták őket — nem hozták meg a várt eredményt, esetleg csak a termelést tették költségesebbé. S ha valaki az okot kutatja, majd mindig odajut: nem értettek a felhasználáshoz, hibásan jártak el.

Nincsenek matematikai számítások arra, hogy a rendelkezésre álló korszerű eszközök hány százalékkal szolgálhatnák jobban a termelést, ha azokat valóban jól hasznosítanák mindenütt. Az azonban bizonyos, hogy legnagyobb tartalékaink éppen itt vannak.

Elsőrangúan fontos feltétele tehát a termelés fejlesztésének mezőgazdaságunk előrehaladásának, a mezőgazdaságban dolgozók műveltségének, mindenekelőtt szakmai műveltségének fejlesztése. Valószínű, hogy ezt ezrek és ezrek nagyon jól tudják. Mégsem tulajdonítanak ennek olyan jelentőséget az országban, mint amit megérdemelne.

Nagyon hosszadalmas lenne most a felsőfokú, s a középfokú oktatás helyzetét vizsgálni. Tény az, hogy hiányosság itt is van, de az utóbbi időben aránylag sok minden tisztázódott és erőteljes javulás tapasztalható. Nem mondható el ugyanez az alsófokú oktatásra, a szakmunkásképzésre.

Az idén lett volna mód arra, hogy mezőgazdasági nagyüzemeink 8200 mezőgazdasági tanulót szerződtessenek a növénytermesztés, az állattenyésztés, a kertészkedés különböző ágaiban. Megfelelő tájékoztatás, helyes propaganda hiányában azonban ezt a lehetőséget csak háromnegyedrésznyire használták ki. Tavaly a mezőgazdasági tanulók közül az első- és másodévesek 17—18 százaléka »morzsolódott« le, hagyta abba a tanulást.

A felnőtteknél sem rózsásabb a helyzet. A felnőtt szakmunkás-tanfolyamok 27 százaléka feloszlott az elmúlt tanévben, mert a hallgatók részvételségében fulladtak az előadások. A fiatalok szakmunkás-képzésébe 18 év alatt, a felnőttképzésbe pedig húsz év fölött lehetett bekapcsolódni. Így a 18—20 éves fiatalok szakmai oktatás nélkül maradtak.

A szakmunkás-tanfolyamok mellett ott vannak a termelőszövetkezeti akadémiák is. Ha azt vizsgáljuk, hogy ezeknél mekkora a lemorzsolódás, kiderül: nem sokkal kedvezőbb a kép. Az idén változott már valamit a helyzet. A 18—20 év közti fiatalok számára szerveztek szakmunkás-tanfolyamokat, így tudásvágyukat kielégíthetik. A másik baj — a nagyarányú lemorzsolódás — megszüntetése azonban nehezebb, össztettebb feladat.

A szakmunkásképző-tanfolyam megszervezésével kell kezdeni a lemorzsolódás elleni küzdelmet. Előfordult a múltban, hogy olyan községekben szerveztek baromfitenyésztő szakmunkás-tanfolyamot, amelyikben a baromfitenyésztés fejlesztése nem is volt napirenden, ugyanakkor mondjuk öntözőszakmunkásképzést nem kezdtek, pedig a falu szövetkezeti nagyüzeme jelentős területen hozzáfogott az öntözéses gazdálkodáshoz, s azt tovább is kívánta fejleszteni. A szakmunkásképző-tanfolyam szervezésekor tehát az eddiginél sokkal jobban figyelembe kell venni az üzem igényét. Egy-egy gazdaságban olyan ágazatokon képezzenek szakmunkásokat, amelyek igénylik is a szakmunkást.

Ezért a megyei, járási, községi tanácsok és a pártszervezetek nagyon sokat tehetnek. Mindenekelőtt az ő feladatuk tisztázni a szövetkezet vezetőivel: milyen szakmunkásképzésre érdemes és szükséges az erőket összefogni. Sokat tehetnek, ha kellő felelősséggel dolgoznak a falu szakmai, általános műveltségének növeléséért, többek között azért, hogy a szakmunkásképző-tanfolyam előadásai valóban tanulságosak, érdekesek, tartalmasak legyenek.

Ha helyes a szervezés, akkor nem okoz később gondot a szakmunkás képesítéssel rendelkező emberek megfelelő foglalkoztatása sem. Jó néhányan ugyanis azért hagyják abba a tanfolyamot, vagy azért nem kezdenek hozzá a tanuláshoz, mert azt látják: a szakmunkás képesítéssel rendelkező tagok nem azon a munkaterületen dolgoznak, amely képesítésüknek megfelel. Így aztán nem látják értelmét a tanulásnak.

Egy másik gyakori jelenség: a szakmunkás képesítéssel rendelkező ember hiába ért kitűnően a munkához, hiába dolgozik azon a területen, amelyre képesítése szól, semmivel nem »keres« többet, mint az, aki nem végzett szakmunkás-tanfolyamot, s így nem is ismeri annyira munkájának szakmai kérdéseit. A szakmunkások megfelelő honorálása anyagilag is érdekeltebbé tenné, teszi az embereket a tanulásban, a szakma kiváló elsajátításában. Szükség van erre az anyagi érdekeltségre, ha sikereket akarunk elérni. Mindenekelőtt a nagyüzem, az egész szövetkezet érdeke, hogy az állattenyésztés különböző ágaiban, a növénytermesztés egyes speciális területein, a gyümölcsösben, a szőlőben — mindenütt, ahol nagy szakértelmet kíván a munka — valóban hozzáértő, jól képzett szakmunkások dolgozzanak. Nagyobb hozzáértésük bőségesen meghozza hasznát a termelésben. Nagyon szűklátókörűen gondolkodnak azok, akik azt hiszik: felesleges a szakmunkásnak többet adni egy bizonyos munkáért, érje be ő is annyival, mint a tanulatlan dolgozó. Ilyen felfogás mellett azok a milliós értékek, amelyek korszerű eszközök formájában ott vannak nagyüzemeinkben, csak nagyon rosszul, alacsony hatásfokkal segítik a termelést. S ez a drága.

A szakmunkásképzésben az idén mintegy kilencvenezren vesznek részt. Lényegesen többen tehát, mint az elmúlt években, de ez a szám még mindig nagyon kicsi, nagyon kevés. Kevés akkor is, ha 30—35 ezer traktorvezető kiképzésére gondolunk a téli hónapokban.

Nagyon igaz az, hogy tulajdonképen minden arra alkalmas férfinak rövid időn belül meg kellene tanulnia a traktorvezetést, ha a mezőgazdaságban dolgozó gépeket —, amelyeknek a száma egyre nő — valóban jól ki akarjuk használni. De a nagyüzemi gazdálkodás többi ága is magas fokú szakmai műveltséget követel. S nemcsak az agronómusnak kell értenie a nagyüzemi termelés szakmai dolgaihoz, hanem kinek-kinek a maga területén az állattenyésztésben is, a kertészetben is, a növénytermesztésben is. Specialisták egész sora kell az öntözéshez ,a növényvédelemhez, a vegyszeres gyomirtáshoz, a takarmánytápok etetéséhez, a nagyüzemi szőlő-gyümölcstermesztés sokfajta munkájához, a műtrágya okszerű hasznosításához. S lehetne sorolni tovább szinte minden területét a mezőgazdasági termelésnek.

Tanulni, művelődni, megismerkedni a világ és a mezőgazdaság dolgaival. Elengedhetetlen kötelessége ez a szövetkezeti elnöknek is, a brigádvezetőnek is, a tagoknak, a mezőgazdasági dolgozóknak is. Szebbé, emberibbé, okosabbá csak műveltebb emberfők tehetik a falusi világot is. Teremtődjön minden községben olyan helyzet, amelyben nemcsak néhányan tesznek ezért. Tél előtt állunk. Ez az időszak igazán alkalmas arra, hogy tudásban sokat gyarapodjanak az emberek. Az elmúlt esztendőkről tapasztalat is van jócskán. Jó is, rossz is. A termelés mindennapi ügyei mellett értse meg minden járás, minden község, minden szocialista nagyüzem irányítója: múlhatatlanul nagy szükség van az igazán jó tanításra, oktatásra, a szakmai és általános műveltség növelésére, mert ez a zálog egy-egy kis közösségben is, s az országban is a gyorsabb haladásnak.

ALMÁSI ISTVÁN

Az ifjúság a szocializmusért

A KIMSZ megalakulásának 45. évfordulójára

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom hatására a magyar ifjúság legkiválóbbjai is forradalmi megújhódást akartak, a reformista szociáldemokraták azonban gúzsba kötötték a forradalmi mozgalmat. Amikor 1918 november 20-án megalakult a Kommunisták Magyarországi Pártja, soraiban ott voltak a forradalmi ifjúság leglelkesebb képviselői is: Korvin Ottó, Sallai Imre, Lékai János, Krámer Sándor és mások. Az őszirózsás forradalom után ezek a fiatalok, a párt vezetésével, a szocialista Magyarországért indultak harcba. Tudták, hogy le kell számolniuk az opportunista, reformista ifjúsági szövetséggel, s azonnal megkezdték a szervező munkát egy igazán forradalmi ifjúsági szövetség létrehozásáért.

Egyik gyűlésükön Lékai János így lelkesítette a munkásfiatalokat: »A sötét elnyomás tüzes villámait tifelétek csapkodta legerősebben. A ti szegény, fiatal véreteket szipolyozták nagytőkések legelőször, mert ti voltatok a legtehetetlenebbek«. A szervező munka meghozta eredményét: 1918 december végén az Ifjúmunkások Országos Szövetségének összvezetőségi ülése döntött: szakítanak a szociáldemokrata párttal és osztályharcos ifjúsági szövetséget alakítanak. Üdvözletet küldtek az orosz proletariátusnak, Leninnek. Ez az ifjúsági szervezet a kommunista pártot követte, azzal együtt mozgósította a tömegeket a szocialista forradalomra, majd védték az üldözött pártot. Ebben az időben írta Lékai János ma is megrázó »Erős Pista lázadása« című elbeszélését. Ez az elbeszélés hű képe annak, hogy a tizenkilences ifjúságot mennyire áthatotta a szocialista forradalom eszméje.

Élen menetelt az ifjúság a proletárdiktatúra kikiáltása után is, szívvel-lélekkel vállalták a munka és a harc nehezét. Egyesült az Ifjúmunkások Országos Szövetsége és a Szocialista Ifjúmunkások Országos Szövetsége. Leszögezték, hogy jobboldalinak nincs közöttük helye. Programjuk kommunista program volt. Tanoncok, diákok tízezerszám vonultak be a Vörös Hadseregbe. Jelszavuk: »Mi már nem leszünk kizsákmányolt proletárok!«

Régi röplapok tanúsítják a kommunista ifjúsági szövetség tagjainak hazafias tetteit: fegyverrel védték a proletár hazát. Köztudott, hogy a ludovikások lázadását is két század 17—18 éves vöröskatona törte le. Az ifjúságot olyan kiemelkedő kommunista vezetők vitték a forradalom útjain, mint Lékai János, Krámer Sándor.

A fehérterror kegyetlen dühvel csapott le a szocializmus ifjú híveire is.

A KIMSZ sok-sok mártírt adott, de eltiporni mégse tudták. Már 1920-tól kezdve végig a huszonötéves ellenforradalmi rendszer alatt hirdette, hogy a szocializmusé a jövő. Új hősök születtek: Fürst Sándor, Rózsa Ferenc, Ságvári Endre... S a felszabadulás után az ifjú kommunisták ismét kibontották — most már szabadon — a vörös zászlót.

Ma mindaz a hősi helytállás, amely 45 éven át jellemezte a kommunizmus bátor híveit, a KISZ öröksége. A KISZ, mint a párt segítője, ott van mindenütt, ahol a szocializmus épül: gyárakban, falvakban, iskolákban, kutatóintézetekben... A cél ma is ugyanaz, mint amit 45 éve kitűztek Lékaiék, Korvinék — Lenin ifjú magyar követői — a szocialista Magyarország teljes felépítése.

Sz. I.

Ötvenmillió forint terven felül

A Lenin Kohászati Művek dolgozói, jóllehet az idén sok váratlan nehézséggel kellett megbirkózniuk, szombaton eleget tettek az évi teljes termelési kötelezettségüknek. A terv idő előtti befejezéséhez különösen jó munkával járultak hozzá a martinászok, az elektroolvasztárok, a blokksori és középsori hengerészek, továbbá a kovácsoló üzemek, a vasöntöde és a csavargyár dolgozói, akik évi előirányzatukat már előbb teljesítették. A diósgyőri kohászok az év hátralevő napjaiban terven felül mintegy ötvenmillió forint értékű vegyes kohászati terméket készítenek.

Külföldi egyetemeken tanulhatnak leendő agrárszakembereink

A külföldi egyetemek több mint 40 speciális agrárszakán tanulhatnak ösztöndíjjal a jövő tanévtől kezdve leendő mezőgazdasági szakembereink. Mezőgazdaságunknak mind többféle specialistára van szüksége, itthoni iskolai képzésük azonban nem oldható meg, mivel egy-egy ilyen szűkebb szakterület csak néhány szakembert igényel. Bulgária, Csehszlovákia, Finnország, Lengyelország, az NDK, Románia és a Szovjetunió egyetemein és főiskoláin most olyan önálló szakokra jelentkezhetnek, amelyeket itthon csak mint tantárgyakat, vagy esetleg más szakokkal együtt tanulhattak.